

NAPOVED INTEGRALNE SERIJE:

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja

V čedalje večji meri se soočamo z mnogoterimi, raznolikimi izzivi – od svetovnih do evropskih, slovenskih, lokalnih; od podnebnih sprememb do ekonomskih problemov.

Zato je nujen drugačen pogled na svet okrog nas, nov način razmišljanja in delovanja, preseganje kalupov...

Celosten pogled, ki nam bo pomagal, da elemente, ki jih že imamo, vidimo v novi luči, na drugačen in celosten način povežemo, prepletamo, stkemo – PAMETNO INTEGRIRAMO.

Drobce rešitev, ki bodo dobre za vse, imamo pred seboj, živimo z njimi – tu, v Sloveniji in Evropi.

Ker »nič ni tako praktično kot dobra teorija« (Lewin), predstavljamo NAČELA, po katerih je mogoče oblikovati nov, celosten konceptualen okvir; pravzaprav lahko vodijo do različnih teorij.

In ta načela nas lahko pripeljejo do TEORIJE INTEGRALNEGA RAZVOJA avtorjev Ronnieja Lessema in Alexandra Schiefferja.

Praktični primeri njene uporabe z odličnimi praksami (večina iz Slovenije) in novi integralni koncepti bodo sestavljali večino od 100 nadaljevanj v seriji »S pametno integracijo do trajnostnega razvoja«. Objavljali jih bomo v naslednjih nekaj mesecih, praviloma vsak dan od ponedeljka do petka. S pomembnim sporočilom, da je nujno pametno povezati številna prizadevanja in potenciala za trajnostni razvoj v okviru EU.

Med drugim smo pristop integralnih svetov uporabili pri snovanju novega, trajnostnega modela razvoja za našo državo - poimenovali smo ga Integralna zelena Slovenija. Predstavili smo ga v knjigi **Integral Green Slovenia** (Routledge, 2016), ki smo jo uredili dr. Darja Piciga, prof. Alexander Schieffer in prof. Ronnie Lessem, napisalo pa poleg nas še 42 slovenskih avtorjev. Z Integralno serijo se odzivamo na številne pobude, da bi imeli čimveč gradiv o Integralni zeleni Sloveniji tudi v domačem jeziku.

In integralna zelena pot lahko prispeva tudi k prihodnosti Evrope.

O vsem tem nas bo v prihodnjih mesecih pisalo več deset avtorjev knjige in drugih integralnih mislecev.

Vse to prvič celostno v slovenskem jeziku in edinstveno v svetovnem merilu.

Prijazno vabljeni k prebiranju, razmišljanju in ustvarjalni uporabi!

Dr. Darja Piciga

ENAJSTI TEDEN

S pametno integracijo do trajnostnega razvoja – 54. nadaljevanje

10. 5. 2018

54. Zeleno socialno podjetništvo v praksi: primer Tekstilnice iz Dravograda

Po več preglednih, zgodovinsko in konceptualno obarvanih prispevkih s citati iz različnih dokumentov na temo socialnega, na znanju temelječega gospodarstva¹ je čas, da predstavimo še kakšen praktičen primer². Med pestro množico socialnih podjetij, ustanovljenih v manj kot desetletju, smo izbrali zeleno socialno podjetje Tekstilnico s Koroške, ki sta jo Sebastjan Pikl in Urša Zgojznik, dva od ključnih akterjev v tej uspešni zgodbi, predstavila tudi v poglavju 8.5 v knjigi **Integral Green Slovenia**. In zakaj ravno Tekstilnica?

Adam in soavtorji v pregledni študiji leta 2015³ ugotavljajo, da – kljub različnim aktivnostih na različnih nivojih - socialno podjetništvo (SP) v Sloveniji v Sloveniji še ni zaživelo in ostaja neizkoriščena priložnost. Kot

¹ Od 49./50. do 53. nadaljevanja [Integralne serije](#).

² Seveda gradimo tudi na dobrih praksah tega gospodarskega pristopa, obravnavanih v prvem delu serije, zlasti: M Sora, Žiri ⇒ pogl. 32 (stran 99); Domel, Železniki ⇒ 11 (28), ⇒ 12 (31), ⇒ 18 (51), ⇒ 22 (67); Mondragon, Španija ⇒ 7 (17), ⇒ 18 (53).

³ Adam, F. (ur.): O stanju in perspektivah socialnega podjetništva v Sloveniji in Hrvaški. IRSA, Ljubljana, 2015, str. 22 in 48. Dostopno prek: http://www.institut-irsa.si/images/stories/soc_pod.pdf.

ključne omejitve pri razvoju sektorja socialnega podjetništva⁴ v Sloveniji se kažejo pomanjkanje poslovnih veččin med večino socialnih podjetij, šibka javna podpora in dostop do financ. SP je preveč odvisno od javnih subvencij (kot so javni razpisi za projekte socialnih podjetij) in državnih pomoči (subvencije za javna dela). Dohodek, ki se zasluži na trgu, je zato relativno majhen.

Projekt Tekstilnica je, podobno kot veliko drugih socialnih podjetij, pridobil sredstva Evropskega socialnega sklada (ESS). Dva partnerja, koroška zadruga Dobrote in društvo Ekologi brez meja, sta s projektom uspela na razpisu Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti in v dveh letih (2013 – 2015) je Tekstilnica vzpostavila sistem zbiranja, ponovne uporabe in reciklaže rabljenega tekstila ter tako zmanjšala količino tekstilnih odpadkov, ustvarila nova zelena delovna mesta in prispevala k zmanjšanju ogljičnega odtisa. Projekt je bil namenjen tudi ozaveščanju o pomenu ponovne uporabe tekstila. Za razliko od številnih drugih socialnih podjetij pa so se razvijali tudi po zaključku projekta: delovna mesta so po prenehanju financiranja povečali s šest na osem redno zaposlenih, dodatno pomoč pa so dobili preko javnih del.⁵

K uspehu socialnega podjetja je brez dvoma prispeval perspektiven poslovni načrt, temelječ na analizi priložnosti v tej tržni niši: ob začetku projekta je Slovenija večino industrijskega tekstila (kot so industrijske krpe) uvažala – pribl. 20.000 ton letno, rabljeni tekstil iz Slovenije (pribl. 8.000 ton letno) pa je večinoma končal na odlagališčih (»v smeteh«).

Nekaj podatkov o njihovi dejavnosti:

- skupno so od leta 2013 do 2017 organizirali 75 izmenjav oblačil v Ljubljani - Izmenjave rabljenih oblačil (»swap parties«) redno potekajo vsako zadnjo sredo v mesecu na Waldorfski šoli v Ljubljani, kjer jih vsak mesec obišče okoli 100 ljudi.;
- zgolj v prvem letu se je zbralo več kot 200 ton oblačil,
- v letu 2014 so 70 % zbranega tekstila izvozili, nato pa so zmanjševali izvoz in povečevali druge oblike predelave in ponovne uporabe.

Slika: izmenjevalnica oblačil

⁴ Opredelitvam socialnega podjetništva se bomo posvetili v prihodnje, saj je tokratni prispevek bolj praktično obarvan. Ker na tem področju vlada konceptualna zmeda, bomo samo povzeli ključne vidike in indikatorje socialnega podjetništva po EMES (Preglednica 1, str. 34), uporabljene v citirani študiji Adama in soavtorjev:

- Ekonomski/podjetniški vidik s kriteriji: trajno opravljanje ekonomskih aktivnosti (proizvodnja in/ali storitve), visoka stopnja ekonomskega tveganja, zaposlovanje oziroma prisotnost plačanega dela.

- Družbeni vidik: ključni cilj je delovanje v družbeno korist (družbeni učinek), omejena delitev dobička, ustanovitelji so skupine državljanov ali organizacije civilne družbe.

- Vidik participativnega upravljanja: visoka stopnja avtonomnosti (od države in profitnih podjetij), demokratičnost vodenja, ki ni pogojena s kapitalnim vložkom, udeležba različnih deležnikov pri upravljanju.

Navedena opredelitev je širša, kot je bila v tistem času uveljavljena v zakonu o socialnem podjetništvu – ta regulativa je bila po mnenju avtorjev preveč omejujoča in preozka.

⁵ Podatke in slike za prispevek o Tekstilnici smo povzeli po poglavju 8.5 v knjigi *Integral Green Slovenia*, po prezentacijah avtorjev poglavja Sebastjana Pikla in Urše Zgojznik na dogodkih Integralne zelene Sloveniji ter po dveh medijskih prispevkih: <http://www.delo.si/novice/slovenija/tekstilnica-bo-resevala-rabljena-oblacila.html> (10. julij 2013) in <https://www.rtvsllo.si/evropska-unija/tekstilnica-ze-peto-letu-zmanjsuje-stevilo-tekstilnih-odpadkov/439256> (2. december 2017).

Tekstilnica v slikah:

1. Slike spodaj in desno: zbiranje rabljenega tekstila, največ preko tekstilnih zabojevnikov:

2. Zbrano blago iz zabojevnikov prepeljejo v obrat za sortiranje tekstila v Dravograd, kjer ga najprej razvrstijo po kakovosti:

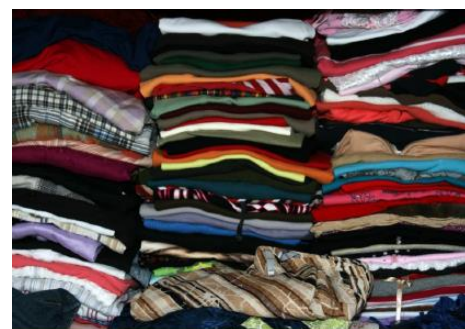
6. Del tekstila namenijo za prodajo ali predelajo v različne izdelke

4. Del zrežejo v industrijske krpe, ki jih prodajajo tovarnam, podjetjem, obrtnikom:

5. Nekaj tekstila predelajo v izolacijski material

3. Še uporabna oblačila in tekstil podarijo pomoči potrebnim

7. Tako nastanejo unikatni okrasni izdelki, blazine, torbice, copati, vreče:

Prvo socialno podjetje, ustanovljeno v Sloveniji s podporo sredstev ESS, je bilo z okoljskega področja (Center ponovne uporabe v Rogaški Slatini). Analiza Umanotere o zelenih delovnih mestih⁶ ugotavlja, da v večini primerov lahko socialna podjetja štejemo za del zelenega gospodarstva, saj večinoma delujejo na način, ki je okolju prijaznejši, ali pa imajo vsaj zelo majhen vpliv na okolje. Socialna podjetja ponujajo poslovni model, ki upošteva finančne, socialne, kulturne in okoljske potrebe in vire za razvoj dejavnosti, ki s svojimi proizvodi in storitvami prispevajo k trajnostnemu razvoju. Razlog več, da se socialnim podjetjem in socialnemu podjetništvu posvetimo tudi v naslednjem prispevku.

Dr. Darja Piciga

⁶ Dostopna na spletni strani <http://www.zelenadelovnamesta.si/>.